

TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU BAŞKANLIĞI TARAFINDAN ÜRETİLEN İSTATİSTİKİ VERİLERDE REVİZYON YAPILMASINA İLİŞKİN USUL VE ESASLAR HAKKINDA YÖNERGE

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak, ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Yönerge, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı tarafından Resmi İstatistik Programı kapsamında üretilen ve yayımlanmasından sonra revizyon yapılan istatistiklerin yayımlanması ile revizyon politikalarının duyurulmasında uyulması gereken usul ve esasların belirlenmesi amacıyla hazırlanmıştır.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Yönergedeki hükümler, Resmi İstatistik Programı kapsamında Başkanlık tarafından üretilen istatistikleri kapsar.

İstisnalar

MADDE 3-(1) Yayımlanan verilerde hata olarak belirlenen durumlarda yapılan düzenlemeler bu Yönergenin kapsamı dışındadır. İstatistik üretim sürecindeki hataların düzeltilmesi, Türkiye İstatistik Kurumu Tarafından Yayımlanmış İstatistiksel Veri ve Bilgilerde Hataların Düzeltilmesi ile İlgili Usul ve Esaslar Hakkında Yönerge ile belirlenmiştir.

(2) Uluslararası karşılaştırma programları (Satınalma gücü paritesi vb.) ile derlenen istatistikler bu Yönerge kapsamı dışındadır.

Dayanak

MADDE 4- (1) Bu Yönerge, 10/11/2005 tarihli ve 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanununun 4 üncü maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 5- (1) Bu Yönergede geçen;

- a) Başkan: Türkiye İstatistik Kurumu Başkanı,
- b) Başkanlık: Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı,
- c) Cari Yıl Revizyon Planı: Başkanlık bünyesinde yayımlanan haber bültenlerinin revizyon politikalarını bütün halinde gösteren tabloyu,
- d) Geçici sonuçlar: İlgili istatistik alanının uluslararası metodolojisi ve düzenlemeleri ile öngörüldüğü şekliyle ve/veya idari kayıtların geç bildirimleri nedeniyle kamuoyunu daha erken bilgilendirmek adına daha genel bilgilerle hazırlanan ve kamuoyu ile paylaşılan istatistikleri,
- e) Geçmiş Yıl Revizyonları: Başkanlık bünyesinde yayımlanan istatistiklerde 1989 yılından cari yıla kadar gerçekleşen ana revizyonların tarihçesinin verildiği tabloyu,
- f) Haber bülteni: Başkanlığın istatistik üreten birimleri tarafından kamuoyuna açıklanmak üzere dönemli (aylık, çeyreklik, altı aylık, yıllık vb.) veya dönemsiz olarak yayımlanan ve özetlenmiş istatistikî sonuç gösteren bildiri,
- g) Hata: “Türkiye İstatistik Kurumu Tarafından Yayımlanmış İstatistiksel Veri ve Bilgilerde Hataların Düzeltilmesi ile İlgili Usul ve Esaslar Hakkında Yönerge”de belirtildiği şekliyle yayımlanmış veri ve bilgilerdeki herhangi bir yanlışlığı,
- h) Resmi İstatistik Programı: Resmi istatistiklerin üretimine ve yayımına ilişkin temel ilkeler ile standartları belirlemek, ulusal ve uluslararası düzeyde ihtiyaç duyulan alanlarda güncel, güvenilir,

zamanlı, şeffaf ve tarafsız veri üretilmesini sağlamak amacıyla 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanununun 3 üncü maddesine dayanılarak beşer yıllık dönemler için hazırlanan programı,

- i) Revizyon: Yayımlanmış herhangi bir istatistiki veri üzerinde daha sonra yapılan ve hata dışındaki değişikliğe bağlı olan güncellemeleri,
- j) Üretici birim: İstatistik üretiminden sorumlu Daire Başkanlıklarını,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

İstatistiki Verilerde Revizyona Neden Olan Unsurlar ve Revizyon Türleri

Revizyon nedenleri

MADDE 6- (1) İstatistiki verilerde revizyona neden olan unsurlar aşağıda tanımlanmıştır.

- a) **Temel yıl ve referans yılı değişiklikleri:** Endeks serilerinin temel yılının güncellenmesi ve ekonomide meydana gelen yapısal değişikliklerin hesaplanan istatistiklere yansıtılması ile yeni yöntemler kullanılarak elde edilen daha güncel ağırlık yapılarının oluşturulması nedeniyle meydana gelen değişikliklerdir (Örneğin girdi-çıktı tablolarının güncellenmesi nedeniyle ulusal hesaplar sisteminde yapılan değişiklikler, kısa dönemli iş istatistiklerinde 2010 temel yıllık endekslerden 2015 temel yıllık endekslere geçilmesi vb.).
- b) **Eşleştirme (Benchmarking):** En son oluşan yıllık veri setine göre, aylık, çeyreklik ya da altı aylık veri setinde tutarlılığın sağlanmasıdır.
- c) **Geç gelen veri:** Aylık, çeyreklik, altı aylık sıklıklarla işyerlerinden derlenen, idari kayıt bilgisi olarak alınan ya da veri işleme sürecinde istatistiksel tekniklerle elde edilen impute edilmiş verilerin yayımlanmasından sonra cevaplayıcı tarafından veri üzerinde yapılan değişikliklerdir.
- d) **Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış verideki değişimler:** Mevsimsel ve/veya ay içindeki çalışılan gün sayısının değişimlerinden kaynaklanan etkilerin veriden arındırılmasında kullanılan modele dayalı yöntem nedeniyle verilerin sürekli değişmesi durumudur.
- e) **Sınıflama, tanım ve kapsam değişiklikleri:** Sınıflama ve tanım değişikliğinden kaynaklanan (dönüştürülebilir olsa dahi) farklılıklar ile kapsamdaki değişikliklerdir.
- f) **Yöntem, uygulama ve soru yapısındaki değişiklikler:** Yöntem, uygulama, soruların içerik ve seçenek yapısının değişmesidir.
- g) **Kaynak verideki değişim:** Bir istatistiğin hesaplanmasında kullanılan başka bir istatistikte yapılan revizyona bağlı olarak yapılan değişikliklerdir.
- h) **Yasal düzenlemeler:** İstatistik üretiminde kullanılan ve kaynağı mevzuata dayalı olan bir bilginin değişmesi durumunda istatistikte meydana gelen değişimlerdir (Örneğin, idari bölünüş değişiklikleri).

Revizyon türleri

MADDE 7- (1) İstatistiki verilerde yapılan revizyon türleri, aşağıda tanımlanmıştır.

- a) **Rutin revizyonlar:** Bu Yönergenin 6 ncı maddesinde yer alan eşleştirme (benchmarking), geç gelen veri ve mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış verideki değişimlerden kaynaklanan revizyonlardır.
- b) **Ana revizyonlar:** Bu Yönergenin 6 ncı maddesinde yer alan temel yıl ve referans yılı değişiklikleri, sınıflama, tanım ve kapsam değişiklikleri, yöntem, uygulama ve soru yapısındaki değişiklikler, kaynak verideki değişim ve yasal düzenlemelerden kaynaklanan revizyonlardır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Revizyonların Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar

Rutin revizyon uygulamaları

MADDE 8- (1) Rutin revizyon uygulamaları, yıl altı periyotlarda yayımlanan araştırmalar için veri kaynağı türü ayırımında; girişim, hanehalkı ve idari kayıtlar olarak üçe ayrılır.

(2) Veri kaynağı girişim/yerel birim olan araştırmalar için; aylık yayımlanan araştırmalarda rutin revizyon yapılması durumunda, aylık veri yayımlanırken önceki iki ay, yılın son verisi açıklanırken ise son iki yıl revize edilir. Çeyreklik yayımlanan araştırmalarda ise rutin revizyon yapılması durumunda çeyreklik dönem yayımlanırken bir önceki çeyrek, yıl sonlarında ise tüm yıl revize edilir.

(3) Veri kaynağı hanehalkı olan araştırmaların arındırılmamış verisinde rutin revizyon uygulanmaz.

(4) Fiyat, tüketici güven ve sektörel güven endekslerinde rutin revizyon uygulanmaz.

Rutin revizyon uygulamalarında özel durumlar

MADDE 9- (1) Geçici olarak yayımlanan ve daha sonra (yıl içerisinde veya sonraki yıllarda) kesinleştirilen istatistikler rutin olarak revize edilir.

(2) Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi kapsamında, Ulusal Seragazı Emisyon Envanteri hesaplanmasına esas yöntem ve parametrelerdeki değişikliklere bağlı olarak sözleşme baz yılından itibaren tüm seri revize edilir.

(3) Nüfus projeksiyonlarının ileriye dönük revizyonu, baz alınan yıldan itibaren projeksiyonların idari kayıtlar ile uyum oranının Türkiye toplam nüfusunda %99 değerinin altına düşmesi veya bu koşulun oluşmaması durumunda ise her 5 yılda bir yapılır.

(4) Ekonomik Güven Endeksi, normalleştirme işlemi için kullanılan ortalama ve standart sapma değerlerinin hesaplandığı dönemin yıldan yıla değişmesi nedeniyle revize edilir.

Ana revizyon uygulamaları

MADDE 10- (1) Ana revizyonlar çok kapsamlı revizyonlar olduğundan revizyonun sıklığı, büyüklüğü ve kapsamı dikkate alınarak bir optimizasyon yapmayı gerektirir. Bu nedenle olası tüm diğer revizyonlar dikkate alınarak tek bir defada yapılması esastır.

(2) Bu Yönergenin, 6 ncı maddesinde yer alan revizyon nedenlerinden, yasal düzenlemeler dışındaki unsurların veriler üzerindeki etkilerini ölçmek için veri revize edilen ve edilmeyen halleri ile birlikte en az bir yıl üretici birim tarafından takip edilir. Bu etki belirlendikten sonra verinin revize edilip edilmemesine karar verilir. (Örneğin hanehalkı işgücü anketinde yapılan değişikliklerin eşanlı uygulama ile bir yıl boyunca takip edilmesi, iş istatistikleri kapsamında çift kodlama işleminin yürütülmesi vb.)

(3) Revizyon bilgi formunda belirlenen revizyon uzunluğu ve derinliği için hesaplanacak olan ortalama mutlak yüzde revizyon büyüklüğü %1 ve altında olması durumunda ana revizyon uygulanır ancak kamuoyu duyurusu yapılmaz.

(4) Veriye ilişkin zaman serisinin tutarlılığını sağlamak üzere, revize edilmiş veriye uygun olacak şekilde bir önceki tanıma göre üretilen veriye geri çekme uygulanır. Uygulanacak geri çekme işlemi; değişkenin geçmiş yıl veri setinden revizyon tanımına göre bilgi elde edilebiliyorsa mikro yöntemle, elde edilemediği durumlarda ise makro yöntemle veya modele dayalı yöntemle yapılır. Geriye çekme sürecinde, üretici birim Örneklem ve Analiz Teknikleri Daire Başkanlığından görüş alır.

Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış verilerde revizyon

MADDE 11- (1) Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış verinin üretilmesi için; model, filtreler, aykırı değerler ve uygun takvim değişkenleri Örneklem ve Analiz Teknikleri Daire Başkanlığı tarafından belirlenir ve yıl boyunca her haber bülteni döneminde parametreler ve faktörler yeniden tahmin edilir. Mevsim ve takvim faktörlerinin yeniden tahmin edilmesinden kaynaklanan değişim nedeniyle, yayımlanan mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış veri, cari yıl ve önceki üç yılında revize edilir. Ancak yayımlanan verinin temel yılının cari yıl ve önceki üç yıl içinde olması durumunda; temel yıl ve öncesi revizyon kapsamı dışında tutulur (Örneğin 2015 temel yıllı olarak yayımlanan Kısa Dönemli İş İstatistikleri, 2018 yılında cari yıl ve önceki iki yıl revize edilerek yayımlanır). Gözlemlenen revizyonun büyüklüğü, bu Yönergenin 12 nci maddesinin (b) bendi dikkate alınarak üretici birim tarafından ölçülür.

(2) Eğilim ve beklentilere ilişkin istatistikler mevsim ve takvim etkilerinden arındırma işleminden dolayı revize edilmez.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Revizyonların Büyüklüklerinin Ölçülmesi ve Yayımlanmasına İlişkin Usul ve Esaslar

Revizyon büyüklüklerinin ölçülmesi

MADDE 12- (1) Rutin ve ana revizyonların veri üzerindeki etkisi mutlak yüzde revizyon ve ortalama mutlak yüzde revizyon büyüklükleri olarak (a) ve (b) bentlerinde belirtildiği şekilde ifade edilir ve üretici birim tarafından ölçülür.

- a) Mutlak/Yüzde Revizyon: Herhangi bir istatistiki gözleme ait seviye değerinde yapılan revizyon büyüklüğü, değer yayımlanmış hali ve revize edilmiş hali arasındaki farkın mutlak değerinin, revize edilmiş haline oranlanıp yüzdesi alınmak sureti ile “yüzde revizyon” olarak ifade edilir. Oran ya da yüzde olarak ifade edilen istatistiklerde değer yayımlanmış hali ve revize edilmiş hali arasındaki farkın mutlak değeri “mutlak revizyon” olarak ifade edilir.
- b) Ortalama Mutlak/Yüzde Revizyon: Herhangi bir istatistiki gözleme ait değerdeki revizyonların zamana göre büyüklüğü, (a) bendinde hesaplanan revizyonların aritmetik ortalaması alınmak sureti ile ortalama revizyon olarak ifade edilir.

Revizyon büyüklüklerinin yayımlanması

MADDE 13-(1) Revizyon büyüklükleri, verinin ilk yayın tarihindeki değeri ile son değeri arasındaki değişimi gösteren revizyon ölçüm tablosunda yayımlanır. Revizyon ölçüm tablosu, Revizyon El Kitabı’nda yer alan hususlar dikkate alınarak hazırlanır

(2) Rutin revizyonlara ilişkin revizyon ölçüm tablosu her haber bülteni döneminde haber bülteni eki halinde yayımlanır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Revizyon Bilgilerinin Dokümantasyonuna ve Yayınlanmasına İlişkin Usul ve Esaslar

Revizyon bilgi formu ve metodolojik dokümanın yayımlanması

MADDE 14- (1) Bu Yönergenin EK-1’inde verilen “Revizyon Bilgi Formu”, istatistiksel veride yapılan revizyonu; nedenleri, yayımlama tarihi, uzunluğu ve derinliği (düzeyi) bakımından tanımlamaktadır. “Revizyon Bilgi Formu”nun hazırlanması üretici birimin sorumluluğundadır.

(2) “Revizyon Bilgi Formu”nun hazırlanmasında rehber olarak kullanılan “Revizyon El Kitabı”nda belirtilen hususlar dikkate alınır. “Revizyon El Kitabı” içeriğinin güncelliğinin ve revizyon politikası standardizasyonunun sağlanması görevini Metaveri ve Standartlar Daire Başkanlığı yürütür.

(3) Ana revizyonların nedenlerinin detayları, revize edilen ve edilmeyen veriler arasında tablo ve grafiksel karşılaştırmalar, bu Yönergenin 12 inci ve 13 üncü maddelerinde tanımlandığı şekliyle ölçülen ana revizyon büyüklüklerinden oluşan tablo ve (uygulanmışsa) kullanılan geri çekme yöntemi ”Metodolojik Doküman”da yer alır. “Metodolojik Doküman”ın kapsamı gereken bileşenler “Revizyon El Kitabı”nda tanımlanmıştır. “Metodolojik Doküman”ın hazırlanması üretici birimin sorumluluğundadır.

(4) Üretici birim, bu Yönergenin EK-1’inde tanımlanan “Revizyon Bilgi Formu”nu her bir istatistik için hazırlar. Hazırlanan formlar kontrol edilmesi için Metaveri ve Standartlar Daire Başkanlığı’na gönderilir. Sonrasında, üretici birim tarafından Revizyon bilgi formunun yayımlanması için Başkanlık onayı alınır.

(5) “Revizyon Bilgi Formu”nda değişiklik planlanması halinde üretici birim, Ulusal Veri Yayımlama Takvimi hazırlıkları öncesinde, değiştirilmiş “Revizyon Bilgi Formu”nu Metaveri ve Standartlar Daire Başkanlığı’na her yılın Kasım ayında kontrol için gönderir. Sonrasında, üretici birim tarafından revizyon bilgi formunun yayımlanması için Başkanlık onayı alınır.

(6) Ulusal Veri Yayımlama Takvimi döneminde ana revizyon yapacak olan üretici birimler, hazırladıkları “Metodolojik Doküman” için ana revizyon yayımlanmadan bir ay öncesinde Metaveri ve Standartlar Daire Başkanlığı’nın görüşünü alır. Sonrasında, üretici birim tarafından “Metodolojik Doküman” ile birlikte ana revizyonun yayımlanması için Başkanlık onayı alınır.

(7) "Cari Yıl Revizyon Planı", Başkanlığın Türkçe ve İngilizce resmi internet sitesinde istatistiki konu başlıkları bazında cari yıl revizyon politikaları, revizyon bilgi formları ve ana revizyon planlama durumları doğrultusunda, güncellenerek her yılın ocak ayının son haftasında yayımlanır. "Geçmiş Yıl Revizyonları", "Cari Yıl Revizyon Planı" altındaki ana revizyon gerçekleştirmeleri doğrultusunda güncellenerek her yılın ocak ayının son haftasında yayımlanır. Bu maddede belirtilen sürecin yürütülmesinden Metaveri ve Standartlar Daire Başkanlığı sorumludur.

(8) “Metodolojik Doküman”, ana revizyon yapılan verinin yayımlandığı tarihte bir defaya mahsus olmak üzere haber bülteni ekinde ve sürekli olarak ilgili istatistiğin metaverisi altında yayımlanır.

ALTINCI BÖLÜM

Revize Edilen Verilerin Yayınlanmasına İlişkin Usul ve Esaslar

Revize edilen verilerin yayımlanması

MADDE 15- (1) Revize edilen veriler, cari haber bülteninde, basılı veya elektronik ortamlarda yayımlanacak kitaplarda ve varsa statik tablolarda (r) simgesi ile gösterilir ve revizyona ilişkin açıklama istatistiksel tablonun altında dipnot olarak yer alır. Kullanıcıların ana revizyon durumunda bilgilendirilmesi için dağıtım veritabanına girişinde uyarı (pop-up) yapılır. Uyarı metni, Revizyon El Kitabı’nda yer alan hususlar

dikkate alınarak oluşturulur. Revizyon, basılı veya elektronik ortamlarda önceden yayımlanmış kitaplara ve veriye ait geçmiş haber bültenlerinin ekinde verilen tablolara yansıtılmaz.

(2) Rutin revizyona uğrayan veriler, Ulusal Veri Yayımlama Takvimi'nde yayımlama tarihi belirtilen haber bülteni dönemlerinde Başkan onayı ile yayımlanır. Ana revizyona uğrayan veriler "Revizyon Bilgi Formu"nda belirtilen tarihte Başkan onayı ile yayımlanır. Ana revizyona uğrayan veriler yayımlanmadan en az bir gün önce, kullanıcılar Başkanlığın Türkçe ve İngilizce resmi internet sitesinde kamuoyu duyurusu ile bilgilendirilir.

(3) Ana revizyon yapılan verilerin geriye çekilmiş zaman serileri bir defaya mahsus olmak üzere statik tablo halinde haber bülteni ekinde yayımlanır, sonraki dönemlerde veritabanından yayımlanmasına devam edilir. Haber bülteni şeklinde yayımlanmayan istatistiklerde geriye çekilmiş zaman serileri statik tablo olarak ve/veya veritabanı aracılığıyla kamuoyu ile paylaşılmaya devam edilir.

Revizyonların koordinasyonu ve güncellenmeyen verilerin paylaşımı

MADDE 16- (1) Üretici birimler, ana revizyon yapması durumunda diğer üretici birimlerin de etkileneceğini dikkate alarak süreç içerisinde gerekli tüm bilgilendirmeleri yaparlar.

(2) Ana revizyon sonucunda karşılaştırılabilirliği ortadan kalkan ve yayımlandığı dönemi temsil eden tablolar, Başkanlığın Türkçe ve İngilizce resmi internet sitesinde, kullanıcıların erişimine açık olacak şekilde yayımlanır.

Revizyon bilgi formunda yer almayan revizyonlar

MADDE 17- (1) Revizyon bilgi formunda yer almadığı halde öngörülemez ancak gerçekleşmesi zaruri ana revizyonlar Başkan onayı ile karara bağlanır ve yayımlanmadan en az bir gün önce, Başkanlığın Türkçe ve İngilizce resmi internet sitesindeki ilgili istatistiğin metaverisi altındaki "Revizyonlar" bölümünde ve Başkanlık internet sayfasında yer alan "Cari Yıl Revizyon Planı" bölümünde gerekli güncellemeler yapılır, ayrıca kamuoyu duyurusu şeklinde kullanıcılar bilgilendirilir.

YEDİNCİ BÖLÜM

Son Hükümler

Yürürlük

MADDE 18- (1) Bu Yönerge Başkan tarafından onaylandığı tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 19- (1) Bu Yönerge hükümlerini Başkan yürütür.

EK-1. Türkiye İstatistik Kurumu Revizyon Bilgi Formu

Revizyon Bilgi Formu		İlk Yayın Tarihi	
		Güncelleme Tarihi	
Haber Bülteni Adı			
Yayımlama Dönemi			
Rutin Revizyon	Uygulanmaktadır / Uygulanmamaktadır		
Revizyon Nedenleri	☐ Geç gelen veri ☐ Eşleştirme ☐ Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış verideki değişim ☐ Özel durum (<i>Belirtiniz...</i>)		
Revizyon Yayımlama Tarihi			
Revizyon Uzunluğu	Arındırılmamış Veri	Mevsim ve Takvim Etkilerinden Arındırılmış Veri	
	☐ Son bir ay ☐ Son bir çeyrek ☐ Son altı ay ☐ Son bir yıl ☐ Daha fazla (<i>Belirtiniz...</i>)	<i>Yönergedeki 11 inci Madde</i>	
Revizyon Derinliği (Düzeyi)	Sınıflama:		
	Revize edilecek alt kırılım:		
Bu Başlıkta Yayımlanan İstatistiksel Tabloların Revizyon Politikası (Eğer Farklı İse)			
Ana Revizyon	Uygulanmaktadır / Uygulanmamaktadır		
Revizyon Nedenleri	☐ Temel yıl ve referans yıl değişiklikleri ☐ Sınıflama, tanım ve kapsam değişiklikleri ☐ Yöntem, uygulama ve soru yapısındaki değişiklikler ☐ Kaynak verideki değişim ☐ Yasal düzenlemeler		
Revizyon Yayımlama Tarihi			
Revizyon Uzunluğu			
Revizyon Derinliği (Düzeyi)	Sınıflama:		
	Revize edilecek alt kırılım:		